

LBRIS

We know
books

Johann Wolfgang Goethe

FAUST

*Traducere de Ion Gorun
Prefață și note de Lucian Pricop*

EDITURA CARTEX

Coperta: Mădălina Pricop

Redactor: Ilie Barangă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GOETHE, JOHANN WOLFGANG

Faust / Johann Wolfgang Goethe ; trad. de Ion Gorun;
pref. de Lucian Pricop. - București : Cartex, 2026
ISBN 978-630-6651-76-4

I. Gorun, Ion (trad.)

II. Pricop, Lucian (pref.)

821.112.2=135.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Faust sau despre cum se naște</i>	
<i>un mit popular</i> (Lucian Pricop)	7
<i>Notă asupra ediției</i>	19
<i>Prefață la ediția din 1933</i> (Constanța Hodoș).....	21
Faust	25

ÎNCHINARE¹

Iar îmi veniți, figuri șovăitoare,
Ce-odinioară turburi mi-apăreați!
Să vă opresc să-ncerc acuma oare?
Cu vraja voastră iar mă fermecați?
Vă grămădiți! Veniți triumfătoare, –
Din ceața rară cum vă întrupați,
Avânt de tinerețe-n sânu-mi crește
La suflul fermecat ce vă-nsotește.

Purtați cu voi icoane-nseninate,
Și umbre scumpe-alătura răsar;
Ca și un basm uitat pe jumătate,
Iubirile dintâi învie iar;
Durerea se-nnoiește și se zbate
În labirintul vieții, plâns amar,
Numindu-mi pe-acei pe care-n floare
Mi i-a răpit restriștea-nșelătoare.

¹ Probabil, această dedicație este adresată unor prieteni care se stinseseră înainte de scrierea poemului. (*n. ed.*)

Cântarea ce-a urmat nu mai răsună
Așa cum am cântat la început;
S-a-mprăștiat mulțime-aceea bună,
Și vai! ecoul vechi rămâne mut.
Pentru străini azi harfa-mi se înstrună,
Aplauzele lor chiar m-au durut;
Iar cei pân' la care glasul-mi nu pătrunde,
De mai trăiesc, sunt cine știe unde.

Și mă cuprinde-un dor ce-aveam odată
De-mpărăți-aceea fără glas;
Și cântu-mi spus cu voce înecată
Plutind pe-a harfei strune a rămas;
Fiori mă prind și geana-mi simt udată,
Înduioșării inima mi-o las;
Abia zăresc ce am, ca-n depărtare,
Și ce s-a stins, a avea îmi apare.

PROLOG PE SCENĂ

Directorul. Poetul dramatic. Bufonul

Directorul

Voi, ce-n atâtea rânduri, amândoi,
Mi-ați ajutat la greu și la necaz,
Să-mi spuneți ce speranță-i oare azi
În țările germane pentru noi?
Să fiu pe plac mulțimii aș dori,
Căci ea trăind, trăim și noi cu ea,
Culisele și scena sunt aci
Și să petreacă orișicare-ar vrea.
Ridică din sprâncene, ochii cască,
Le trebuie ceva ce să-i uimească.
Pricep mulțimea ce fel se dă prinsă
Și-s tot nedumirit ce-ar vrea s-asculte;
Cu lucruri bune nu prea e deprinsă,
Dar a citit îngrozitor de multe.
Tot lucruri noi, cum o să facem dară
Plăcut și cu-nțeles ca să-i apară?
Căci mult aș vrea să văd mulțimea-n pale
Încoace dând năvală oțărită
Și-n strigăte cu greu croindu-și cale
La porțile barăcii ghemuită,

De pe la patru ceasuri, în suplicii,
În vaiete și ghionturi, bătaioasă,
Ca pentru pâne-n foamete calicii,
Strivindu-se pentr-un bilet la casă.
Fă tu minunea; – asupra unei gloate
De-atâtea feluri, – un poet o poate.

Poetul

O nu-mi vorbi de pestrița mulțime,
Văzând-o, inspirarea zboară-n vânt!
Ascunde-mi zgomotoasa-i mărunțime
Ce-n toiul ei ne-ngroapă orice-avânt.
Ci du-mă spre tăcuta înălțime
Unde-i curatul harului vestmânt,
Acolo unde-amor, prietenie,
Zeeasca mână inimei ne-mbie.
Ah! ce-ncolțește-adânc în piept odată
Și ce îngână buzele sfios
Luptând să prindă vorba inspirată,
Înghite-al clipei zbucium furtunos.
Trecând ades prin vreme-ndelungată
Desăvârșit ne-apare ce-i frumos.
Pe-o clipă este tot ce strălucește;
Ce-i bun viitorimea prețuiește.

Bufonul

Ci mai lăsați viitorimea-n pace!
De m-aș gândi și eu pe plac a-i face.
Cu ce-ar petrece lumea mea?
Și dânsa, vezi, de asta-ntreabă.
Prezentul unui om de treabă
Înseamnă și el, cred, ceva.
Pe cel ce știe să o-mpărtășească

Nu-l supără-a mulțimei veselie;
El vrea în juru-i cercul să sporească
Mai lesne zguduirea ca să-i fie.
De-aceea dar curaj, și înainte,
Dați drumul fanteziei și lăsați
Să sune-n cor simțire, patimi, minte,
Nici nebunia însă n-o uitați!

Directorul

Dar mai ales mișcare din grămadă!
Căci cei mai mulți la teatru vor să vadă.
Sub ochi mulțimei multe îi înșiră
Ca să se mire, gurile căscând;
Atunci să vezi cum dânsa te admiră
Și cum la largul tău vei fi curând.
Mulțimea prin mulțime-o cucerește,
Aleagă-și fiecare ce a dorit.
Când multe-oferi, oricine-un ce-și găsește
Și fiecare pleacă mulțumit.
Bucată e, deci din bucăți să fie!
Nu-i greu să reușești o ciorbărie;
Lesne de servit, ușor se leagă.
La ce ți-ar folosi s-o dai întregă?
Când publicul ș-așa o s-o sfâșie.

Poetul

Nevrednică de-artist, ce meserie
Urâtă! Nu puteți voi înțelege?
A șarlatanilor bălăcărie
Cum văd, la voi s-a prefăcut în lege.

Învinuirea ta nu mă atinge:
 Când greutăți ai a învinge
 Alegi unealta cea mai potrivită.
 În fraged lemn cioplirea-i poruncită,
 Deci, pentru cine scrii, vezi și socoate!
 Căci vine, de urât când nu mai poate,
 Acesta, alții iar de la banchete,
 Și ceea ce e și mai rău din toate.
 Vin mulți după lectură de gazete.
 Își poartă toți aicea piroteala
 Ca și la o petrecere mascată;
 Iar damele-și expun în loji găteala
 Și joacă dar și ele fără plată.
 Ce vrei cu visuri 'nalte de poet?
 Cu ele sala plină-o să s-amuze?
 Vezi amatorii ce-și vorbesc încet,
 Cuvinte reci, brutale, au pe buze.
 După teatru, unul se gândește
 La joc de cărți, iar altul cu femei
 Orgii sălbaticе-și făgăduiește.
 Și blândă muză pentru asta vrei
 S-o chinuești atât, sărman nebun?
 O, dă-le mult, și tot mai mult, îți spun.
 Astfel în veci nu cazi în rătăcire.
 Să-i zăpăcești să cauți, dragul meu.
 Să-i mulțumești, din cale-afară-i greu. –
 Plăceri, dureri? Ce poate să te-nspire?

Poetul

Te du și-ți caută o altă slugă!
 La carul tău poetul nu se-njugă.
 Nu-și bate joc de dreptul lui de frunte.

De dreptul omenesc ce-i dete firea.
 Prin ce vă mișcă el la toți simțirea,
 Și poate elementele să-nfrunte?
 Nu este armonia ce-i răsare
 Din piept și recuprinde lumea mare?
 Pe când natura-n veci nepăsătoare
 Își toarce firul fără de sfârșit,
 Pe când mulțimea-n veci lărmuitoare
 Se zbate-n vâlmășagu-i răgușit,
 Au cine-mparte rândurile clare,
 Le-nvie și le saltă-n ritm ușor?
 Și cine cheamă binecuvântare
 În orișice acord vibrând sonor?
 Și cine dă amurgului culoare
 Și patimei puterea vijeliei?
 Sub pașii tăi, iubito, cine oare
 Presară toate florile câmpiei?
 Din frunza simplă cine împletește
 Cununa cea de cinste și răsplată,
 Și zeii în Olimp îi întrunește?
 Puterea ce poetului i-e dată.

Bufonul

Frumoasele puteri adună-ți dară
 Și fă din ele cântu-ți să răsară,
 Luând drept pild-o intrigă de-amor!
 Te întâlnești așa întâmplător,
 Privești, rămâi și iată-mi-te prins;
 Vin fericiri și vine-apoi alean,
 Din încântări, durerea te-a învins,
 Și pân-să bagi de seamă-i un roman.
 Așa ceva gândirea-ți să-mpletească!
 Pătrunde-n plină viață omenească!

Toți o trăiesc, dar o pricep câțiva,
Ș-oriunde-o prinzi, te va interesa.
Icoane pestrițe, o licărire,
Un strop de adevăr prin rătăcire.
Astfel se pregătește-o băutură
Ce-adapă toată lumea pe-o măsură.
Și se va strânge-a tinereții floare
S-asculte versul tău revelator,
Și vor găsi și inimi simțitoare
O hrană-n el melancoliei lor;
În ce-ai scris tu, atâta vor vedea
Cu toții, cât în suflet vor purta.
De răs, de plâns aceștia mult nu-ntreabă.
Avânt ei vor, părerea îi îmbată.
Cu isprăviții nu faci nicio treabă;
Cei care cresc, ingrați nu-s niciodată.

Poetul

Redă-mi atunci trecuta vreme,
Pe când creșteam încă și eu,
Pe când izvoare de poeme
Țășneau voios în jurul meu,
Când lumea-mi apărea prin zare
Și-n flori minune bănuiam,
Cu miile le culegeam
Din văile de-mbelșugare.
N-aveam nimic, și-mi ajungea!
Vream adevăr, minciuna mă-ncânta.
Dă-mi neînfrânarea ispitirii
Plăcerea plină de dureri,
Puterea urii și-a iubirii,
Dă-mi tinerețea mea de ieri!

Bufonul

De tinerețe, dragul meu, se știe,
Nevoie ai în lupte c-un vrășmaș,
Sau când o fată dulce și zglobie
Te ține strâns la sânu-i pătimaș,
Când a triumfătorului cunună
O jinduiești în aprig-alergare,
Sau o petrecere de danț nebună
Vrei s-o sfârșești la masă-ntre pahare.
Dar lira-n mână ca să o apuci,
Cu grație-ndrăzneț să te inspire,
Și spre o țintă ce ți-ai pus, să duci
Cântarea rătăcind prin înfloriri,
Bătrâni, a voastră-i astă datorie,
Și totuși noi de-aceea vă stimăm.
Nu cad bătrânii în copilărie,
Ci tot copiii senini îi reafălăm.

PROLOG ÎN CER**Domnul, Cetele cerești, apoi Mefistofel**

Cei trei arhangheli se arată

Rafail

Cântarea soarele-și rostește
În corul sferelor surori,
Cu mers de trăznet și-mplinește
O cale-umblată-atâtea ori.¹
Deși ni-i taina lui ascunsă,
Puteri dă îngerilor tăi;
Alcătuirea nepătrunsă
Măreață-i ca și-n ziua-ntăi.

Gavril

Și-n repeziri neînțelese
Se-nvârte-a globului splendoare;
Lumină ca din rai se țese
Cu nopțile-nfiorătoare;
Vuieste spumegândă marea
Prăpastii dezvelind, adânci,
Și duce-urmându-și alergarea
Pământu-n goană, mări și stânci.

¹ Sunt evidente influențele școlii pitagoreice, mai precis ale lui Philolaos, primul filosof care a atribuit mișcare Pământului și care susținea că nouă corpuri cerești se rotesc în jurul unui foc central. (*n. ed.*)

Mihail

Și se dezlănțuie furtuna,
Din mare-n țärm, din țärm în mări,
Vijelios se-mbină-ntr-una
Și dă năvală-n depărtări.
S-aprind mâniile păgâne
Drum trăznetului despicănd;
Dar solii tăi slăvesc, Stăpâne,
Al zilei tale farmec blând.

Toți trei

Deși ni-s tainele-ți ascunse,
Puteri dau îngerilor tăi
Și toate cele nepătrunse
Mărețe-s ca și-n ziua-ntăi.

Mefistofel

Fiindcă, Doamne, te milostivești
Să cercetezi pe-aicea ce mai este,
Și pururi drag ți-a fost să mă-ntâlnești,
Mă vezi dar și prin cetele aceste.
Mă iartă, – meșter nu-s în vorbă mare,
Aceștia toți de-ocară m-au lăsat.
Ai rânde însuși tu de-așa-ncercare,
Dacă de răs nu te-ai fi dezvățat.
De soare, lumi, nu știu ce fel se cântă,
Dar omenii-i privesc cum se frământă.
Al lumii zeișor, mereu pe-aceleași căi,
E minunat și azi ca-n ziua cea dintăi.
Poate-ar putea mai bine să trăiască
De nu îi dăruiai din raza ta cerească;
El minte-i zice, dar o folosește

Ca să trăiască mai dobitocește.
 Îmi pare, cu voia Măriei Tale,
 Un greiere, ce-n lungi labele sale
 Se sprijinește, zboar-apoi săltând,
 Prin iarbă cântecelu-i repetând;
 Și-n iarbă încalte dac-ar sta să fie!
 Da-și vără nasu-n orice murdărie.

Domnul

Și altceva să-mi spui nu mai găsești?
 Vii vecinic numai tot să ponegrești?
 Nimic n-ai mai aflat pe voia ta?

Mefistofel

Nu, Doamne! Omul-ncepe-a mă-ntrista.
 Stau toate pe pământ așa de rău,
 Că nu mă-ndemn să-l mai răpui și eu.

Domnul

Cunoști pe Faust?

Mefistofel

Pe doctor?

Domnul

Sluga mea!

Mefistofel

Dacă-i așa, ciudat te mai slujește,
 Nu bea, nici nu mănâncă omenește,

Îl poartă-nfierbântarea-n depărtări;
 Că e smintit, de jumătate-o știe:
 Pământul el cere desfătări
 Și cea mai mândră stea de pe tărie;
 Departe ce-i, și în apropieri
 Nu-i stâmpăr-a dorinței vijelie.

Domnul

Deși în rătăcire-și poart-amarul,
 Curând îl voi aduce la lumină.
 Dac-a dat frunza, știe grădinarul
 Ce flori și roade-n urmă o să vină.

Mefistofel

Pe ce te prinzi, că-n forța mea deplină
 Și p-ăsta-l iau de mi-se-ngăduiește
 Pe calea mea să-l ispitesc să vină.

Domnul

Cât timp e viu, nimic nu te oprește
 Să-ncerci să-i schimbi dar pasul sorții.
 Greșește omul cât timp năzuiește.

Mefistofel

Îți mulțumesc, căci nu-mi plac morții,
 Nu vreau să am cu ei a face,
 Obrazul fraged, plin, acela-mi place.
 Cadavrul nu mă-mbie cu nimica,
 Eu sunt ca și cu șoarecii, pisica.